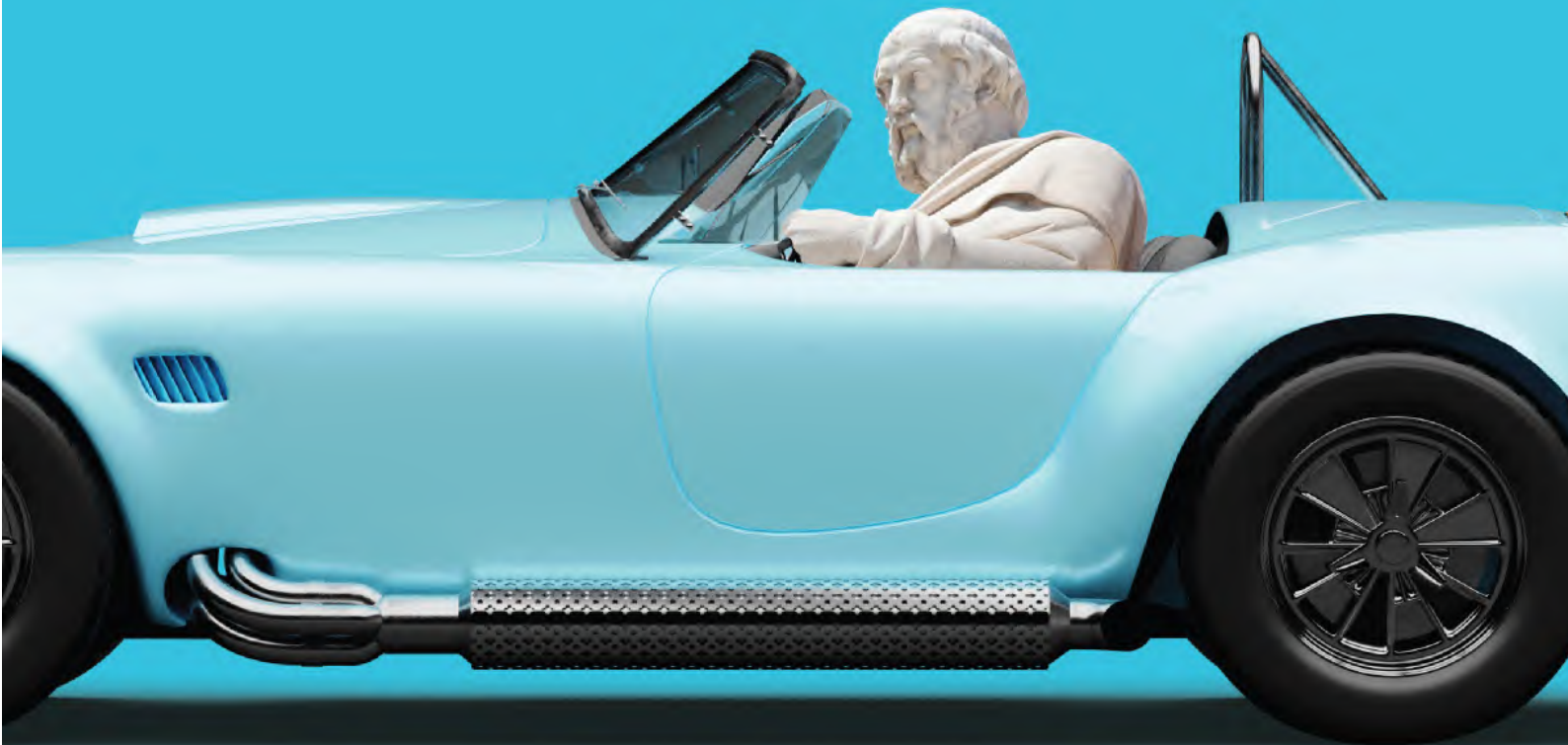

GYDZY

The Meaning of Life's Milestones

Driving with Plato

ขับรถเล่นกับเพลโต

โรเบิร์ต โรว์แลนด์ สมิท
เขียน

พิมพ์ครั้งที่ 2

รวีกานต์ เจียกจันทร
แปล

นักสำรวจหน้ากระดาษ
ผู้แสวงหาความรู้และภูมิปัญญาบรรณาการนักอ่าน

GYPZY

GYPZY

ขับรถเล่นกับเพลโต: ความหมายของเหตุการณ์สำคัญในชีวิต Driving with Plato: The Meaning of Life's Milestones

โรเบิร์ต โรว์แลนด์ สมิท เขียน

รวีกานต์ เจียกจันทร์ แปล

พิมพ์ครั้งที่ 1 2556

พิมพ์ครั้งที่ 2 2567

ราคา 385 บาท

Copyright © Robert Rowland Smith Ltd, 2011, 2012
This edition arranged with PEW Literary Agency Limited
through Andrew Nurnberg Associates International Limited
Thai translation right © 2024 by Gypsy Publishing Co., Ltd.
ALL RIGHTS RESERVED.

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

โรเบิร์ต โรว์แลนด์ สมิท.

ขับรถเล่นกับเพลโต: ความหมายของเหตุการณ์สำคัญในชีวิต

= Driving with Plato: The Meaning of Life's Milestones.

-- พิมพ์ครั้งที่ 2.-- กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุ๊ป, 2567.

368 หน้า.

1. มนุษย์ -- แง่จิตวิทยา. I. รวีกานต์ เจียกจันทร์, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

128

ISBN 978-616-301-791-8

© ข้อความและรูปภาพในหนังสือเล่มนี้ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558
การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน
ยกเว้นเพื่อการอ้างอิง การวิจารณ์ และประชาสัมพันธ์

บรรณาธิการอำนวยการ	: คชาวุฒิ เกนุย์
บรรณาธิการบริหาร	: สุรชัย พิชัยภูมิ
บรรณาธิการเล่ม	: สังคม จิรัฐกุล
กองบรรณาธิการ	: คณิตา สุตราม พรณิกา ครโสภา วันวิสา เขตตรง อันโตนิโอ โนเมซา ณัฐภัทร์ ศิริพึงเงิน
พิสูจน์อักษร	: Gypzy Editorial Staff
รูปเล่ม	: เปมิกา ดันติทวีโชค
ออกแบบปก	: เฉลิมพันธุ์ ปัญจมาพิรมย์
ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด	: นุชนันท์ ทักสินนบัตินทิต
ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	: ชิตพล จันเสด
ผู้จัดการทั่วไป	: เวชพงษ์ รัตนมาลี
พิมพ์ที่	: บริษัท วิชั่น พรินเทรส จำกัด โทร. 0 2147 3175-6
จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย	: บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด เลขที่ 37/145 รามคำแหง 98 แขวง/เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0 2728 0939 โทรสาร 0 2728 0939 ต่อ 108 www.gypsygroup.net www.facebook.com/gypsygroup.co.ltd Line ID: @gypzy

สนใจสั่งซื้อหนังสือจำนวนมากเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา สำนักพิมพ์ลดราคาพิเศษ ติดต่อ โทร. 0 2728 0939

Driving with Plato

: The Meaning of
Life's Milestones

ขับรถเล่นกับเพลโต

: ความหมายของ
เหตุการณ์สำคัญในชีวิต

โรเบิร์ต โรว์แลนด์ สมิท เขียน
รวีกานต์ เจียกจันทร์ แปล

คำนำสำนักพิมพ์

ตอนที่คุณนั่งรถแล้วเหม่อมองข้างทาง คุณมองเห็นอะไรนอกกระจก
นั้น ณ ตอนนั้นคุณรู้สึกอย่างไร คุณคิดถึงเรื่องอะไร คุณแค่นึกถึงมันเฉยๆ
หรือพยายามหาคำตอบอะไรบางอย่างอยู่หรือเปล่า คำถามเหล่านี้ดู
เหมือนจะไร้แก่นสาร แต่เรามั่นใจว่าทุกคนย่อมต้องเคยมีความรู้สึกเช่น
นี้... ความรู้สึกของการตั้งคำถามกับสรรพสิ่งที่รอบกาย

แล้วจะเป็นอย่างไร ถ้าตรงที่นั่งคนขับรถคันนั้นคือเพลโต นักปรัชญา
โบราณจากยุคกรีก คุณได้เริ่มบทสนทนากันด้วยการพูดถึงเหตุการณ์
สำคัญในชีวิตตามแง่มุมของศาสตร์แห่งปรัชญา ที่จะนำเอาเรื่องเล็กๆ
ใกล้ตัวมาหาความหมายและมองลึกลงไปถึงนัยที่ซ่อนอยู่ของกิจกรรม
ต่างๆ ระหว่างทางเพลโตอาจชี้ให้คุณเห็นหญิงตั้งครรรที่กำลังอุ้มทารก
อยู่ริมทาง ชวนให้คุณขบคิดว่า ตกลงเราเริ่มถูกนับว่าเป็นมนุษย์ตั้งแต่
ช่วงไหนกันแน่ เพลโตอาจขับรถผ่านโรงเรียนแล้วเล่าให้คุณฟังถึงทฤษฎี
ของอัลตุสเซร์ที่ว่าด้วยการถูกควบคุมโดยอำนาจรัฐและการลดทอน
ความเป็นปัจเจก ทำให้คุณนึกถึงช่วงเวลาตอนยังเป็นเด็กวัยเรียนอยู่

สองข้างทางพวกคุณจะได้ขับผ่านหนุ่มสาวที่จูบกันอย่างดูดีมีแบบฉบับ ผ่านโบสถ์ที่กำลังจัดพิธีแต่งงาน ผ่านสุสานที่กำลังจัดงานศพ ผ่านบ้านหลังเก่าที่มีชายชราหนึ่งนั่งอยู่บนเก้าอี้ไม้เก่าๆ หรือแม้กระทั่งโดนปาดหน้าจากรถที่ติดป้ายข้างหลังไว้ว่า “ขออภัย มือใหม่หัดขับ” ทุกเหตุการณ์ข้างทางที่คุณมองเห็น นอกจากจะสะท้อนให้คุณเห็นภาพตัวเองในแต่ละช่วงวัยแล้ว ยังได้เห็นอีกแง่มุมที่แปลกใหม่ตามสไตล์นักปรัชญาโบราณอีกด้วย

ถ้าอยากรู้ว่าจะเป็นอย่างไรนั้น สำนักพิมพ์อีปซีขอเชิญชวนท่านผู้อ่านไป “ขับรถเล่นกับเพลโต” กัน

ขอให้ทุกท่านเดินทางโดยสวัสดิภาพ

สำนักพิมพ์อีปซี

สารบัญ

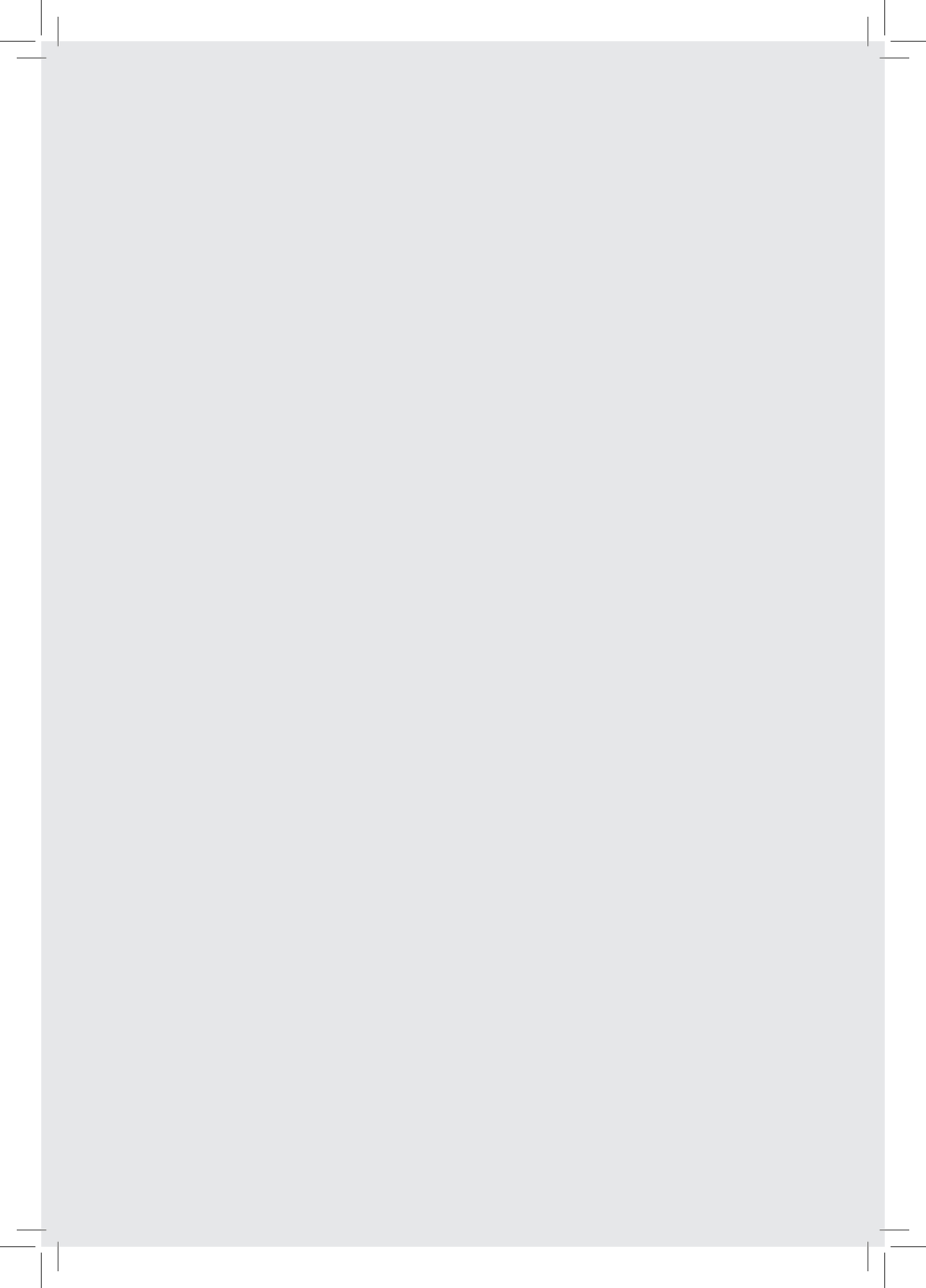
บทนำ	13
1. การถือกำเนิด	19
2. ตั้งไข่และหัดพูด	31
3. เข้าโรงเรียน	47
4. หัดขี่จักรยาน	65
5. ทำข้อสอบ	83
6. จวบแรก	101
7. เสียพรหมจรรย์	119
8. ผ่านการทดสอบข้อปี่	137
9. ใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งแรก	155
10. ได้งานทำ	175

11. ตกหลุมรัก	193
12. แต่งงาน	209
13. มีลูก	227
14. ย้ายที่อยู่	245
15. ซ้ำมผ่านวิกฤตวัยกลางคน	265
16. หย่าร้าง	283
17. เกษียณอายุ	301
18. ใช้ชีวิตในบ้านปลาย	319
19. ตายอย่างมีสไตล์	337
บทส่งท้าย ชีวิตหลังความตาย	357
หนังสืออ่านเพิ่มเติม	362

แด่โซอี้ เอสเตอร์ และอีเดน
ในห้วงเวลาที่ล่วงผ่าน

กิตติกรรมประกาศ

หนังสือเรื่อง *ขับรถเล่นกับเฟลโต* เป็นหนังสือคู่มือเกี่ยวกับเรื่อง
มือเข้ากับไซกราตีส เป็นผลมาจากการสนับสนุนของทุกคนที่
เกี่ยวข้องกับการตีพิมพ์ครั้งแรก ผมขอขอบคุณทุกคนอีกครั้ง โดย
เฉพาะอย่างยิ่งตัวแทนของผม สเตฟานี เอ็บบอน จากเดอะมาร์ช
เอเจนซี และบรรณาธิการแดเนียล ครูว์ จากสำนักพิมพ์โปรไฟล์
บุ๊กส์ รวมถึงเพื่อนร่วมงานของทั้งสองที่ด้วย และขอบคุณฮิลารี
เรดมอนแห่งสำนักพิมพ์ฟรีเพรสในนิวยอร์ก ผู้เขียนไม่สามารถขอ
อะไรมากกว่านี้แล้ว

บทนำ

ลองจินตนาการว่าคุณเข้าไปนั่งในรถ และทันทีที่สตาร์ทเครื่องก็พบว่าคุณกำลังนั่งย้อนเวลา แต่แทนที่จะพาคุณย้อนกลับไปที่กลับมาในประวัติศาสตร์โลกเหมือนสิ่งประดิษฐ์อันโด่งดังที่เอช. จี. เวลส์ ได้จินตนาการเอาไว้ มันกลับพาย้อนกลับไปที่เห็นภาพชีวิตของคุณเอง นำคุณกลับไปแผดเสียงร้องให้จำเหมือนเด็กทารก บ่ายหน้าไปติดขอบรั้วโรงเรียนที่คุณกำลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และนำรถเข้าจอดป้ายเพื่อไปส่งจูบแรกในสมัยเรียนของคุณ จากนั้นก็เร่งเครื่องพาไปดูช่วงชีวิตที่เหลือ ดูคุณตะเกียกตะกายเพื่อให้ผ่านช่วงวิกฤตวัยกลางคน หรือจะไปสังสรรค์ที่งานเลี้ยงฉลองเกษียณอายุ และเมื่อความตายปรากฏให้เห็นเด่นชัด รถไม่เพียงแต่เบรกเฉียดดุดตัวโก่ง แต่จะค่อยๆ คืบคลานไปที่ละนิดเพื่อพิจารณาถึงสิ่งที่คุณอาจไม่เคยรู้ ซึ่งเป็นได้ทั้งการเดินทางที่สุดแสนจะธรรมดาและสุดแสนพิเศษที่เกิดขึ้นในหนังสือเล่มนี้

และเพื่อนร่วมทางที่นิ่งข้างคนขับก็ไม่ใช่ใครอื่นนอกจาก ‘เพลโต’ เคราปลิวลวลม เขาไม่เพียงแค่นั่งเป็นเพื่อนร่วมทางเท่านั้นแต่ยังช่วยคุณทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ เช่น เขาจะเฝ้าสังเกตตอนคุณตกหลุมรักและ

อธิบายว่าประสบการณ์แบบมนุษย์โลกนี้เชื่อมโยงกับพระเจ้าได้อย่างไร และเมื่อหันไปมองที่เบื้องหลัง คุณจะพบบรรดานักเขียน นักคิด จิตรกร และเหล่ากวีที่นั่งเบียดแน่นล้นหน้าต่างรถ ทุกคนกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เห็น และเสนอความเข้าใจอันลึกซึ้งต่อชีวิต หลุยส์ อัล-ดูแซร์ นักปรัชญามาร์กซิสต์ชาวฝรั่งเศสจะมาอธิบายว่ารั้วโรงเรียนเปรียบเสมือนทางเข้าคุกได้อย่างไร เลโอนาร์โด ดา วินชี จะแอบมองคุณเสีย พรหมจรรย์และครุ่นคิดว่าคุณควรจะมีมาตรฐานอย่างไรต่ออุดมคติเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ดังเช่นภาพจิตรกรรมสีน้ำมัน ‘พระแม่มารีย์แห่งภูผา’ ที่เขาวาด จอห์น มิลตันจะเฝ้ามองคุณผ่านการหย่าร้างอันน่ากลัว เขาจะคอยปลอบโยนว่ามันไม่มีอะไรที่น่ากลัวเลย สวรรค์เรียกคืนกลับมาได้ คุณจะไต่บันไดเกลียวถึงเรื่องการเมืองก่อกบฏ ตั้งประเด็นว่าเด็กๆ หัดพูดได้อย่างไร และลีโอ ตอลสตอยจะมาบอกว่าดูแลเด็กๆ อย่างไรไม่ให้พูดมากเกินไป พวกเขาจะอยู่กับคุณ บรรดาบุคคลบันดาลใจจากประวัติศาสตร์ทางความคิดเหล่านี้ จะเป็นประหนึ่งทีมรวมดาราอันแข็งแกร่งที่มาโน้มน้าวให้ข้อมูล แนะนำ และให้ความบันเทิงแก่คุณในแต่ละช่วงเวลาของชีวิต

แน่นอนว่าเหตุการณ์สำคัญต่างๆ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เกิด หัดเดิน แก่ แล้วก็ตาย แต่หลายๆ เหตุการณ์สำคัญเหล่านั้นอาจมีความเกี่ยวข้องทางวัฒนธรรม แม้จะยอมรับว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติตามประเพณีนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การเข้าโรงเรียน สอบใบอนุญาตขับขี การย้ายบ้าน และการแต่งงาน แต่เราต่างจากสัตว์อื่นที่ไม่เพียงยึดชะตากรรมทางชีววิทยาออกไป แม้จะมีส่วนที่เหมือนกัน เช่น การมีชีวิตที่ขึ้นอยู่กับกฎแห่งการเจริญเติบโต ความหิวโหย การเน่าสลาย และการสืบพันธุ์ก็ตาม เราปลูกฝังก่อสร้างทางวัฒนธรรมรอบ เช่น ที่อยู่อาศัยและสถาบัน โรงเรียน

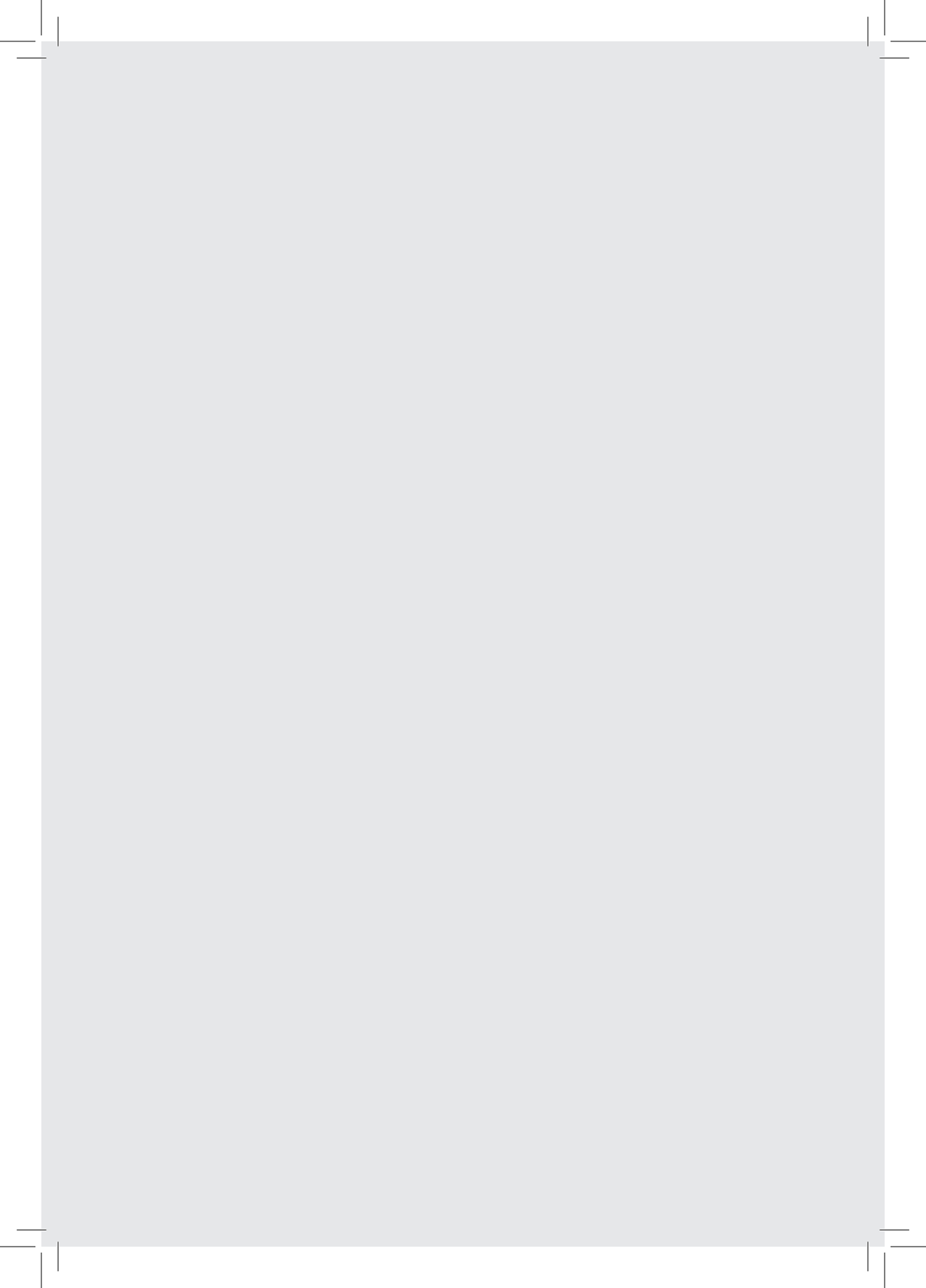
กับรัฐบาล ซึ่งยึดถือเอาความยั่งยืนและอิสรภาพที่หลอมลงต้นกำเนิดทางชีววิทยาของมนุษยชาติผู้ได้สร้างสิ่งเหล่านั้น มนุษย์เป็นสัตว์โลกตามธรรมชาติและมีวัฒนธรรม ซึ่งหนังสือเล่มนี้มีทฤษฎีที่ว่าทั้งสองสิ่งมีความเกี่ยวข้องต่อมุมมองของชีวิต

ปัจเจกนิยมที่มีมานานหลายทศวรรษบอกให้รู้ว่า มนุษย์เรามีความแตกต่าง แต่เราก็มีความสุขกับวิถีโคจรโลกอันเป็นธรรมชาติสามัญร่วมกันจริงที่ว่าบางคนอาจร้าย ในขณะที่ยุโรปอยู่อย่างแร้นแค้น และอีกหลากหลายที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนตั้งแต่เกิดเพียงเพื่อชีวิตที่ดี แต่ความแตกต่างทางโชคชะตานี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเส้นทางชีวิตอย่างที่มีนัยสำคัญไปน้อยมาก เราทุกคนเกิดมาเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบุคคลอื่นแล้วก็ตายจากเหตุการณ์สำคัญที่ผมหยิบยกขึ้นมาอาจไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคนและอาจเกิดขึ้นแบบไม่เรียงลำดับเวลา แต่เหตุการณ์ทั้งหมดนั้นคุณต่างก็คุ้นเคย แม้ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่มาจากบรรดาเพื่อนผู้สังเกตการณ์ที่น่าแปลกคือ แม้จะเป็นเหตุการณ์ที่คุณเคยเป็นอย่างดีแต่ก็ไม่สามารถรับประกันได้ว่าเราจะมีการจัดการกับมันได้อย่างชาญฉลาด เพราะไม่ว่าคุณจะไปร่วมงานแต่งงานสักกี่ครั้ง คุณก็ไม่เคยนึกย้อนกลับไปคิดถึงความหมายของการแต่งงาน และแม้ว่าคุณเคยคิด คุณก็ยังคงพบว่าพิธีการแต่งงานนั้นช่างน่าประหลาด บางคนอาจแย้งว่ามีบางเหตุการณ์ที่คลุมเครือว่าอะไรคือสิ่งธรรมดาสามัญที่สุด ความจริงที่ว่าเราทุกคนต่างไปสัมผัสงานและดูเหมือนว่าเราไม่ได้ใส่ใจอะไรและไม่เคยรับรู้ถึงสาระสำคัญของชีวิตข้างหน้า ดังนั้นเหล่านักคิดที่ร่วมเดินทางในหนังสือเล่มนี้จึงได้พินิจพิจารณาว่ามีเหตุการณ์และมุมมองใดบ้างที่ยังไม่ได้นำมาพิจารณา ซึ่งจะช่วยให้คุณได้คิดอย่างลึกซึ้งขึ้นถึงช่วงเวลาที่สำคัญและการเปลี่ยนผ่านในชีวิต

บางคนอาจแย้งว่าชีวิตก็ดำเนินไปอย่างเรียบง่ายพอดิบพอดีโดยไม่ต้องวิเคราะห์ให้เห็นียายาก แต่ผลตอบแทนของการสามารถถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ออกมา โดยเฉพาะถ้าสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากเหล่านักคิดที่เบียดเข้านั่งในรถของผม (และถ้าคุณรู้สึกว่าเป็นความรู้ต้องห้าม ผมยินดีที่จะกล่าวอ้างถึงภาพยนตร์เหล่านี้ *The Very Hungry Caterpillar*, *Thelma and Louise* และละครซิตคอมของอเมริกาเรื่อง *Curb Your Enthusiasm*) ซึ่งคิดผ่านปรัชญาของวิฤตวิทย์กลางคน อาจช่วยให้คุณเห็นถึงปัญหาล่วงหน้า การรู้ค่าสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหัดเดินและหัดพูดอาจจะทำให้เราเป็นพ่อแม่ที่ชาญฉลาดเข้าใจลูกอย่างลึกซึ้ง การพินิจวิเคราะห์ถึงประสบการณ์แรกเกิดจะเติมเต็มความรู้สึกอันน่ามหัศจรรย์ว่าเป็นอย่างไร ถ้าชีวิตคือความลึกลับซับซ้อน เราก็มาดักดวงผลประโยชน์จากกระบวนการชีวิตเพื่อทำความเข้าใจให้กระจ่างขึ้นบ้าง นอกจากนี้เมื่อถ้ามถึงความหมายของชีวิตซึ่งเป็นคำถามที่กว้างมากเกินกว่าจะมีประโยชน์อันใดต่อการแจจแจงสิ่งต่างๆ ในช่วงเวลาสำคัญของชีวิตให้เห็นชัดขึ้นก็สามารถถลากรถของเราให้แล่นไกลออกไปได้อีกหน่อย

การขับรถเล่นกับเพลโตคือการมองมุมใหม่ต่อช่วงเวลาทีนิยามทุกอย่างเอาไว้แบบสังเขปในขณะที่ขับรถเล่นข้ามโลกซึ่งไอดีเยเจ๋งๆ มิให้คุณสำรวจตรวจค้นตลอดสองข้างทาง

1

การถือกำเนิด

ฌอง-ลุก โกดาร์ด ผู้กำกับภาพยนตร์อาว็องการ์ด (avant-garde) เปิดเผยว่าทุกเรื่องราวจำเป็นต้องมีบทเริ่มต้น บทตอนกลาง และบทสรุป แต่ไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับ แล้วเรื่องราวของชีวิตล่ะ

ถ้าคุณคุยกับเพื่อน คุณสามารถเริ่มต้นเรื่องราวชีวิตของคุณด้วยรักครั้งแรกหรือตำแหน่งงานล่าสุด เล่าไปข้างหน้าหรือเล่าย้อนหลังเหมือนเรื่องเล่าอื่นๆ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่เอามาปะติดปะต่อนั้นหากร่อนความเข้าใจของบทเริ่มต้น บทตอนกลาง และบทสรุป ดังนั้นคุณไม่จำเป็นต้องเริ่มเรื่องด้วยการเกิดเสมอไป

แต่เมื่อเรื่องเล่ากลายเป็นชีวิตจริง กฎที่ใช้ย่อมแตกต่างกัน ชีวิตของคุณถูกล้อมด้วยกรอบของชีววิทยา และกรอบของกรอบนั้นก็เป็นเวลาเสมือนจริงซึ่งเริ่มตั้งแต่คุณไพล่ออกจากครรภ์มารดา ระหว่างเรื่องราวของชีวิตและการดำเนินชีวิตค่อนข้างแตกต่างกัน เรื่องราวของชีวิตมีความคืบหน้าทางชีววิทยา ในขณะที่เรื่องการดำเนินชีวิตถูกพัฒนาขึ้นจากการเล่าเรื่อง นักเขียนนวนิยายชาวอังกฤษ มาร์ติน อามิส (Martin Amis) เคยเขียนนิยายเรื่อง *Time's Arrow* ซึ่งเริ่มเรื่องด้วยตอนจบแล้วเล่าย้อนกลับซึ่งนิยายสามารถทำสิ่งนี้ได้ แต่เมื่อเป็นชีวิตจริง แถบที่ถูกแต่งแต้มสีสันทันจะไล่สีตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงเส้นชัยได้เพียงทางเดียวเท่านั้น

และแม้ว่าคุณจะมีภาพจำถึงจุดเริ่มต้นอย่างไร สุดท้ายแล้วจุดเริ่มต้นของอิสรภาพในชีวิตของทุกคนล้วนเริ่มต้นจากสะดือ รก และน้ำคร่ำ ไม่มีใครเกิดมาแล้วอายุ 40 ปีทันที และหากเกิดขึ้นในกายภาคน้ำก็คงผุดผ่องแปลกประหลาด นั่นเป็นเพราะชีวิตถูกมอบให้เราตั้งแต่เริ่มต้นเท่านั้น เป็นของขวัญที่ไม่มีทางเป็นของมือสองหรือของรีไซเคิล แต่จะถือกำเนิดใหม่เสมอ ผมขอกล่าวอ้างกลไกการเล่าเรื่องอันคลาสสิกว่า เป็นไปไม่ได้ที่ชีวิตของใครจะเริ่มต้นมาจากวัตถุ ทุกคนล้วนเริ่มจากการเกิดและการงู้มือเล็กๆ ไปด้วยกัน อีกอย่างคือ เพราะมันเป็นการเริ่มต้นของบางสิ่งบางอย่าง (เช่น คุณ) เป็นการสร้างของสิ่งที่ไม่ได้สร้าง เป็นพลังงานเริ่มต้นที่จะกลายเป็นพลังงานที่แตกสลาย เป็นการเคลื่อนที่ของความคงที่ท่ามกลางโลกที่ต่อให้ไม่มีคุณก็จะยังดำเนินต่อไป การเกิดของคุณจึงเป็นเหมือนการหยุดชะงักที่เปลี่ยนภาพสิ่งต่างๆ รอบตัวยามแรกเกิดให้มีขนาดใหญ่และสลับซับซ้อน ซึ่งเป็นมากกว่าการเติมเต็มของพื้นที่ว่าง แต่เป็นการปั้นแต่งรูปร่างที่สำคัญของรูปแบบเดิม คือ จุดที่เป็นศูนย์ ถ้าเปรียบว่านี่คือพื้นพิภพเล็กๆ ของคุณ คุณก็คือดวงดาวที่ถือกำเนิดใหม่อย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ชีวิตที่เริ่มต้นจากการเกิดนับเป็นหนึ่งในข้อเท็จจริงที่ว่าเรามาจากไหน เพราะตั้งแต่เริ่มมีเทคโนโลยีอัลตราซาวด์ ทำให้เรามีโอกาสได้เห็นทารกที่อยู่ในครรภ์ ความคิดของเราเกี่ยวกับการเริ่มต้นของชีวิตจึงค่อนข้างจะน่าสับสน ในขณะที่หลายคนยังคิดว่าชีวิตเริ่มต้นที่การเกิด อีกหลายคนกล่าวว่าชีวิตเริ่มต้นตั้งแต่การตั้งครรภ์ และบางคนก็ยืนยันว่าชีวิตเริ่มต้นจากที่ไหนสักแห่งตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงการเกิด ส่วนการเจริญเติบโตอย่างช้าๆ ของการมีสำนึกของตัวอ่อนในครรภ์นั้นถือเป็น

ส่วนที่ยังคงคลุมเครือ

สิ่งที่ทำให้ยังคงมีความคลุมเครืออยู่ไม่ใช่แค่ในด้านชีววิทยา หรือ แม้แต่ในด้านจริยธรรมเกี่ยวกับการทำแท้งก็ตาม แต่มันคือคำถามทางปรัชญาที่ว่า จุดเริ่มต้นของคุณคือจุดเริ่มต้นจริงๆ หรือไม่ ถึงแม้ว่าการคลอดออกมาจากร่างกายมารดาจะเป็นหน้าที่อันก้าวกระโดดในฐานะสิ่งมีชีวิตตัวคนเดียว ในฐานะสิ่งที่มีตัวตนซึ่งไม่ได้เชื่อมต่อกับคนอื่นๆ สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อภาวะความแปลกแยกโดดเดี่ยวนั้นมีสาเหตุมาจากการปฏิสนธิที่เกิดจากความรักของพ่อแม่แน่นอน เว้นเสียแต่ว่าคุณจะเกิดจากครรภ์บริสุทธิ์ (virgin birth) จุดเริ่มต้นของคุณไม่ได้ไร้ที่มาที่ไป มันมีเหตุมาจากบางอย่างก่อนหน้านั้น กล่าวคือความโดดเดี่ยวที่คุณได้รับเมื่อตอนเกิดนั้นเป็นภาพลวงตา แน่หนอนว่าคุณคือผลลัพธ์จากการปฏิสนธิ คำว่า ‘การเกิด’ จึงถือเป็นการประกาศความเป็นปัจเจกภาพที่สดใหม่ แต่ก็สามารถตีความได้ว่าเป็นเพียงยอดใบที่คลี่ออกของลำต้นที่มีรากยาวย้อนกลับไปในสมัยประวัติศาสตร์

ดูเหมือนว่าความเข้าใจเรื่องการมีต้นกำเนิดจากพ่อแม่ก็อาจยังเป็นปริศนาอยู่ ตอนนี้ผมกำลังนึกถึงเดวิด ฮูม (David Hume) ผู้มีชื่อเสียงในยุคเรืองปัญญาแห่งสกอตแลนด์และเป็นหัวหน้ากลุ่มลัทธิประจักษ์นิยมที่วางข้อสังเกตอยู่บนเนื้อทฤษฎีนามธรรม ทฤษฎีของฮูมถูกใช้ในการเชื่อมโยงหาเหตุผลและข้อเท็จจริง ตัวอย่างอันโด่งดังของเขาคือการเล่นบิลเลียด คือการที่ลูกบอลกระทบบอลอีกลูกด้วยผลลัพธ์ที่คาดเดาได้จากการแทงลูกออกไปในทิศทางที่กำหนดไว้แล้ว แต่นานๆ ครั้งผลลัพธ์ที่ไม่คาดคิดก็อาจเกิดขึ้นได้ บอลลูกแรกอาจส่งผลตรงกันข้าม ลั่นไกลออกหรือกระเด็นหนี บทเรียนนี้เป็นข้อยกเว้นเดียวที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นว่า

ทฤษฎีนั้นเป็นโมฆะ ดังนั้นคุณจำเป็นต้องพิจารณาแต่ละเหตุการณ์ด้วยคุณสมบัติของตัวเอง ในความหมายนี้ทฤษฎีต่างๆ มีไว้เพื่อคนซึ่งเกียจมีเพียงผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุมานเท่านั้นที่พร้อมช่วยคุณทำงานอย่างยากลำบากต่อไป แต่ความรู้ของโลกนี้ก็ยังไม่ค่อยแน่นชัด คำถามที่ว่าสรุปแล้วมุมมองเรื่องการเกิดของนักประจักษ์นิยมคืออะไรกันแน่? ทุกครั้งที่ทารกถือกำเนิด คุณจึงจำเป็นต้องพิสูจน์ แทนที่จะคาดเดาว่านั่นคือผลผลิตของเลือดเนื้อมนุษย์สองคน

ถ้าฟังดูน่าเบื่อหน่ายหรือไร้สาระ ให้คุณระลึกว่า การเกิดจากครรภ์บริสุทธิ์เป็นข้อยกเว้นที่น่าสนใจในแง่ที่ว่ามันกลายเป็นจุดเปลี่ยนของโลก เพราะการเกิดจากครรภ์บริสุทธิ์ไม่ได้ไม่มีสาเหตุ ซึ่งถ้าคุณเชื่อ นั่นแหละคือเหตุผลแรกของทุกสิ่ง เป็นแรงผลักดันสำคัญของโลกซึ่งรู้จักกันดีในนามของพระเจ้า พระเจ้าคือผู้สร้าง สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของพระเจ้าคือพระเจ้าเกิดขึ้นได้โดยไร้ซึ่งสาเหตุ นับเป็นสิ่งมหัศจรรย์ซึ่งนักเทววิทยายุคกลางเรียกว่า ‘*causa sui*’ (‘คอสซา ซูอิ’ หมายถึง ผู้เกิดเอง เป็นเอง) สิ่งนี้เองที่นับว่าเป็นการถือกำเนิด แม้ว่าคุณจะเป็นนักสร้างผู้ซึ่งสืบบย้อนกลับไปได้ตั้งแต่สมัยพ่อแม่ของคุณเองไปจนถึงอดัมกับอีฟ หรือจะเพียงแค่เชื่อว่าทุกสรรพสิ่งกำเนิดมาจากพระเจ้า คำตอบทั้งหมดนั้นก็คือมาจากพระเจ้า และเพราะพระเจ้าคือผู้มอบการกำเนิดให้ เราจึงไม่มีทางเกิดจากความว่างเปล่า นี่คือแนวคิดข้อแรกที่อธิบายว่าการกำเนิดนั้นเป็นสิ่งมหัศจรรย์ แนวคิดที่สองได้ถูกอธิบายโดยกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่เชื่อในพระเจ้า โดยที่พวกเขาต่อต้านความเชื่อเรื่องการแทรกแซงของพระเจ้าในช่วงเวลาที่ลูกๆ เกิด แต่ก็ยังสงสัยในเรื่องการเกิดใหม่และความอัศจรรย์จากการสอดประสานทางเพศของพ่อและแม่ อีกทั้งยังมีความเชื่อในความซับซ้อน

ทั้งหมดทั้งปวง ลูกคือความสมบูรณ์แบบตัวน้อยๆ แล้วแนวคิดที่สามละ
แนวคิดสามของมหัศจรรย์การกำเนิดก็คือตัวเด็กทารก บัดนี้เรา
ทั้งหมดได้ถือกำเนิด มิเช่นนั้นคุณก็คงไม่ได้กำลังอ่านและผมก็ไม่ได้
กำลังเขียน แต่เราทั้งหมดอาจลืมเลือนประสบการณ์นั้นไปแล้ว ซึ่งก็ไม่น่า
แปลกใจเท่าไร มีหลักฐานว่าความทรงจำแรกที่สุดเหมือนจะเกิดขึ้นตั้งแต่อายุ 3 ขวบ จริงที่ว่าเราสามารถถกเถียงต่อวรรณกรรมจำนวน
มหาศาลเกี่ยวกับการเกิดของทารก แต่ทั้งหมดนั้นเป็นการเกิดของคน
อื่น และแม้ว่าการเกิดของตัวเองจะมีเอกสารประกอบอย่างละเอียด
สิ่งที่เป็นรูปธรรมนั้นก็ยากจะแทนที่ความคิดซึ่งเป็นนามธรรมอันมีคุณค่า
ซึ่งยังคงยากที่จะจดจำลำดับวันเวลา และแม้ว่าบางคนจะพิสูจน์ว่า ชีวิต
ระยะหลังพวกเขายังคงมีความฝันเกี่ยวกับการเกิดของตัวเองอยู่ ความ
จริงนี้ควรค่าแก่การคิดกังวลในกรณีที่ความฝันเหล่านี้ได้ให้เบาะแสแก่
ความขัดแย้งของประสบการณ์ที่ไม่อาจลืมเลือนของสิ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อ
การพัฒนาต่อชีวิตของเราเอง

การฝันถึงเรื่องการเกิดไม่น่านับว่าเป็นความทรงจำเท่าไรนัก แถม
ยังทิ้งเงาอันเลือนรางเอาไว้อีกต่างหาก ซึ่งเป็นความรู้สึกที่จะถูกจดจำลง
ในรูปแบบของอารมณ์มากกว่าเห็นเป็นภาพ เหมือนเวลาคนพูดถึงความรู้สึก
ปวดศีรษะเพราะความดัน เป็นต้น อีกทั้งมันไม่เหมือนกับความฝัน
ทั่วๆ ไปอย่างเช่น ฝันว่าแก้ผ้าในที่สาธารณะซึ่งเป็นความเจ็บปวดอย่าง
ชัดเจน นี่เองที่การฝันเรื่องการเกิดจึงคล้ายกับการปกปิดจิตวิญญาณ เป็น
หลุมดำในจิตใต้สำนึก เหมือนสัตว์ป่าแย่งคำคืนที่ก้าวออกมาจากความ
มืดมืดที่ห่อคลุมร่าง ด้วยเหตุผลต่างๆ นี่เอง ทำให้ฝันเรื่องการเกิดจึงมี
ความเชื่อมโยงกับทฤษฎี 'การจดจำรำลึก' (anamnesis) ของเพลโต ซึ่ง

เป็นคำที่มีความหมายเกือบจะตรงข้ามกับคำว่าความจำเสื่อม (amnesia) นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างที่สำคัญอยู่อีกข้อหนึ่งคือ จากทฤษฎีนี้เมื่อเทียบระหว่างการจดจำ (remembering) และการไม่ลืม (not forgetting) พบว่าการไม่ลืมได้เก็บเอาประสบการณ์ลงในจิตใจโดยปราศจากอำนาจควบคุมได้มากกว่า และดูเหมือนว่าการผันเรื่องการเกิดจะเข้าข่ายการจดจำรำลึกในแบบไม่ลืม ซึ่งตรงข้ามกับความทรงจำอันเด่นชัดที่อยู่เหนือจากสติสัมปชัญญะ ความทรงจำของการเกิดอาจจากไปแล้ว แต่ไม่ได้หายไปเสียทั้งหมด

บางทีมันก็ไม่ได้พิเศษพิสดารอะไร แล้วทำไมคุณไม่ลองเก็บรักษาสິงนี้ไว้ร่วมกับของล้ำค่าคุณล่ะ? เพราะการพยายามจะลบล้างคุณะพิสดารกว่าด้วยซ้ำ การกำเนิดได้บอกเราแบบเป็นนัยๆ ว่า ไม่ว่าเราจะอยู่ยุคไหน พวกเราก็ได้พาเรื่องราวทางชีววิทยาจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน เหมือนเป็นสมุดไดอารี่เดินได้ เหมือนหน้าผาซึ่งแต่ละชั้นที่คุณปีนลงไปได้บอกช่วงเวลาสำคัญในอดีตเล่าย้อนลงไปทีละชั้น

ถ้าตามทฤษฎีการจดจำรำลึกของเพลโตกล่าวไว้ว่า คุณสามารถระลึกได้ถึงสิ่งที่คุณจำไม่ได้ว่าเคยเจอ หรือสามารถระลึกได้ถึงช่วงวัยตอนที่คุณยังจำอะไรไม่ได้ ดังนั้นการกำเนิดจึงได้มอบสิ่งสมบูรณ์แบบมาให้เรามันคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่คุณเองก็ไม่วู้ด้วยซ้ำ สิ่งนี้เองที่เป็นความอัศจรรย์ เป็นความน่าประหลาดใจจากที่ใดสักแห่งซึ่งบ่งชี้ว่าเราคือใคร

ในอีกแง่มุม ความอัศจรรย์ของการเกิดก็นับเป็นความทุกข์ เป็นคำสาปของของขวัญแห่งชีวิต ทำให้เราต้องมาดูที่ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ในขณะที่กลุ่มประจักษ์นิยมใส่ใจกับการรายละเอียดว่าสิ่งนั้นคืออะไร กลุ่มอัตถิภาวนิยมกลับตั้งเอาบทสรุปที่ยิ่งใหญ่ของสิ่ง

นั่นว่าอะไรเป็นอะไร ซึ่งได้อธิบายอย่างกว้างขวางเหมือนกับภาพถ่ายแบบพาโนรามา ฌอง-ปอล ซาร์ต (Jean - Paul Sartre) นักเขียน นักปรัชญาผู้นิยามว่า การกำเนิดนั้นไม่ต่างจากถ้วยที่อาบยาพิษ เพราะมันได้ให้ชีวิตแต่ก็บั่นแปป้ความหมายของมันด้วย เหมือนกับการได้รถสปอร์ตแต่ทำกุญแจหาย ในช่วงเริ่มต้น การถือกำเนิดเป็นสิ่งที่อยู่เหนือการควบคุมอย่างสิ้นเชิง สิ่งนี้เองที่เป็นต้นกำเนิดที่แท้จริงของชีวิตคุณ โดยที่คุณเองก็ไม่ได้เป็นคนตัดสินใจเองด้วย! การเกิดอุบัติขึ้นเองโดยที่คุณไม่ได้ตั้งใจ และทั้งคุณไว้กับคำปราชญ์ของการมีอยู่อย่างไรเหตุผล ซึ่งแก้ไขได้ด้วยการลดโอกาสการพบกันระหว่างสเปิร์มไข่ในช่วงเก้าเดือนก่อนหน้านั้น ยังไม่นับรวมถึงการโยนลูกเต๋าเสี่ยงทายว่าจะเกิดในรอบปีใด ในสถานที่ใด และเป็นเพศใด ชาติใด ชนชั้นใด ในขณะที่คุณเจริญเติบโตอะไรต่างๆ ยังไม่ทันจะได้พัฒนา ใครบางคนเฝ้าสังเกตการเกิดขึ้นของความ เป็นไปในทุกสิ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเป็นอย่างไร้เหตุผลเช่นกัน เหมือนเหตุการณ์สมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งซึ่งเกิดขึ้นเพียงเพราะชายชาวเชิร์บคนหนึ่ง ลอบสังหารดยุคแห่งออสเตรีย ทำให้เหตุการณ์ลุกลามใหญ่โต แล้วไง ผู้กระหายสงครามกลับลอยนวล เห็นได้ชัดว่าไม่มีพระเจ้า การเชื่อมั่นใครสักคนเป็นเพียงการหลอกตัวเองให้รู้สึกสบายใจ และไม่มีความรู้สึกที่ถูกครอบงำด้วยสิ่งใด ตั้งแต่เกิดคุณได้ถูกส่งมอบให้งอกเป็นหย่อมบนผืนป่า ย้ายจากกิ่งหนึ่งไปอีกกิ่ง

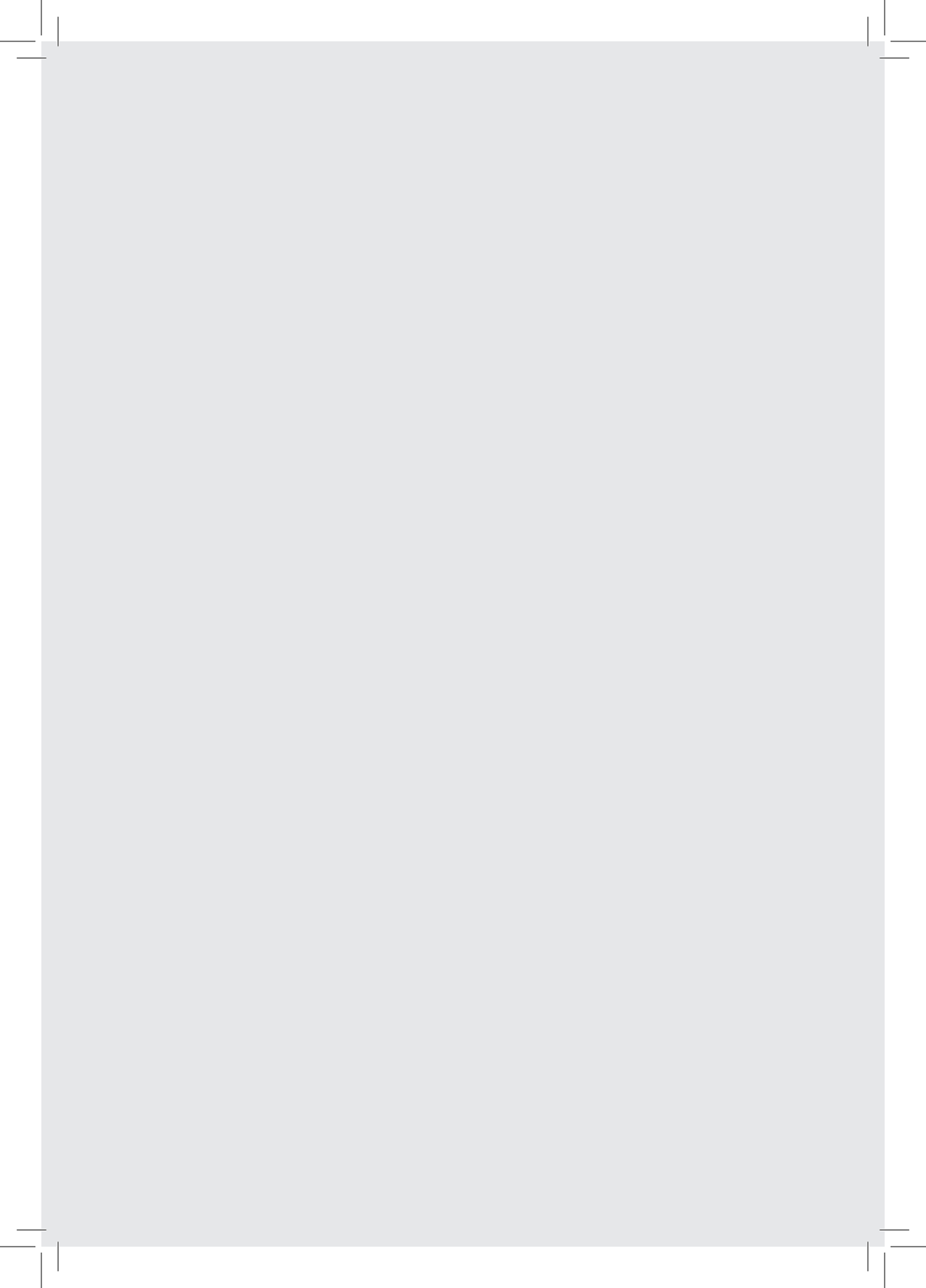
ทั้งหมดทั้งมวลนั้น ซาร์ตได้ตั้งเอาแนวคิดบางอย่างขึ้นมาจากกองเพลิงซึ่งเชื่อได้ว่าถูกต้อง เพราะไม่มีคำอธิบายที่เหนือธรรมชาติ ถ้าเกิดมาแล้วแต่ชีวิตลุ่มเหลวเหมือนตกลงในบ่อโคลนที่ไร้ความหมาย คุณก็ยังสามารถให้เหตุผลได้ว่า ถือเป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิตที่ยิ่งใหญ่ซึ่งอาจ

เกิดขึ้นก็แล้วกัน แม้ว่าจะไม่เหลือโอกาสก็ตาม ดังเช่นบทบาทของตัวละคร ชื่อ มาลวิลีโอ ในบทละคร *ราตรีที่สิบสอง (Twelfth Night)* ที่ว่า 'บางคนเกิดมายิ่งใหญ่ บางคนได้เป็นใหญ่เป็นโต และบางคนแบกภาระความยิ่งใหญ่' แต่ชาร์ตคงจะปฏิเสธข้อแรกและข้อสุดท้าย กล่าวคือ คุณต้องสร้างโชคให้ตัวเองคุณถึงจะโชคดี แล้วคุณก็ทำตามนั้นโดยการยอมรับต่อสิ่งที่เกิดขึ้นไว้เอง ซึ่งในปี ค.ศ. 1968 นักปรัชญาผู้นี้ได้ย้ำให้เห็นถึงการปฏิเสธแนวคิดทางปรัชญา โดยทำให้ชีวิตมีความหมายด้วยการเข้าร่วมก่อการจลาจลบนถนนในเมืองปารีส (ซึ่งเป็นถนนเส้นเดียวกับฌอง-ลุก โกตาร์ดเคยมาถ่ายภาพยนตร์) ซึ่งปรัชญาที่ว่านี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ผู้ซึ่งกล่าวไว้ว่า 'นักปรัชญาทั้งหลายเพียงแต่ให้ความหมายแก่โลก แต่ประเด็นคือต้องลงมือเปลี่ยนโลกต่างหาก!'

แต่คุณก็ไม่จำเป็นต้องรู้สึกละอาย เพราะการถือกำเนิดยังมีความหมายในเชิงปลอบใจอยู่มาก มันไม่ใช่แค่การที่คุณมีชีวิตอยู่ แต่เป็นเพราะว่าก่อนการเกิดคุณไม่ได้มีชีวิตอยู่ ซึ่งนี่อาจจะได้เงื่อนไขที่มีประโยชน์ในการสืบว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นในอีกด้านหนึ่ง ช่วงเวลาก่อนการเกิดอาจจะเป็นการซ่อมสำหรับชีวิตหลังความตาย ซึ่งอาจจะช่วยให้รู้สึกคลายต่อความหวาดกลัวที่เกาะเกี่ยวคุณเอาไว้ อย่างที่สอง ถ้าเกิดแนวคิดของชาร์ตถูกต้องและการถือกำเนิดหมายถึงการทอดส่ายตาไปยังทิศทางอื่น เว็จว่างอย่างลึนหวัง มันก็ยังมีหนทางอื่นให้มองหาอยู่ เว้นแต่ว่าคุณจะพบเจอตวนตนเองเมื่อตอนแรกเกิดแล้วเรียกร้องขอเปลี่ยนสถานะอย่างถูกต้องตามศีลธรรม ขณะที่มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) ค่อนข้างเห็นต่างออกไปในทางตรงกันข้าม

ประการแรก ไฮเดกเกอร์มองว่า คุณไม่สามารถอยู่อย่างไร้ตัวตน

และที่อยู่ได้ และเมื่อคุณเกิดคุณเต็มใจยอมรับพื้นที่บนดาวเคราะห์ดวงนี้แล้ว โดยเฉพาะในภูมิภาคประเทศบางแห่ง ทุกชีวิตดำรงอยู่ที่นั่น มีการเชื่อมโยงกับโลกห่างไกลจากความจืดชืดล่องลอยตามแนวคิดแบบชาร์ต การถือกำเนิดหมายถึงการหาสถานที่และจับจองเป็นเจ้าของ ประการที่สองคือถ้าการดำรงอยู่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสถานที่หนึ่ง ก็จำเป็นต้องดำรงอยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง และอาจกล่าวได้ว่าการถือกำเนิดคือการเริ่มต้นเข้าสู่กระแสแห่งกาลเวลา มากกว่าจะต้องแสวงหาอารมณ์ของทิศทาง ตั้งแต่ชั่วขณะที่คุณถือกำเนิดคุณก็ถูกกำกับด้วยเวลา ซึ่งนำหน้าไปด้วยธาตุหรือสื่อกลางที่ได้กระตุ้นการดำรงอยู่ และในท้ายที่สุด ถ้าคุณไม่ได้ดำรงอยู่ในช่วงเวลาคุณก็คงจะถูกแช่แข็งเหมือนรูปปั้น แต่ถ้าไปด้วยกัน นั่นก็หมายความว่า การเกิดคือของขวัญของกาลเวลาและพื้นที่ซึ่งคือสองมุมมองใหญ่ๆ ของการมีชีวิต ก่อนการเกิดของคุณ คุณยังไม่มีทั้งเวลาและพื้นที่ แต่การกำเนิดของคุณนั้นนำมาซึ่งการนำเสนอทุกๆ สิ่งอย่างที่มีนัยเป็น

2

ตั้งไข่และหัดพูด

อะไรเอ่ยเดินสี่ตีนยามเช้า สองตีนยามเที่ยง และสามตีนยามเย็น
ถ้าเจ้าตอบไม่ได้ ข้าจะฆ่าเจ้า แต่ถ้าเจ้าตอบถูก ข้าจะปลิดชีพตัวเอง

นั่นคือปริศนาของตัวสฟิงซ์ สัตว์ประหลาดในตำนานที่นั่งตระหง่าน
ในเมืองธีบส์ยุคกรีกโบราณ คอยทรมานผู้สัญจรด้วยการทำพินันอันมี
ชีวิตเป็นเดิมพัน แต่ก่อนที่ปริศนาจะถูกเฉลย หลายคนตกเป็นเหยื่อของ
สัตว์ประหลาดครึ่งคนครึ่งสิงโตตัวนี้ และผู้ไขปริศนาจะเป็นใครอื่นไม่ได้
นอกจาก ‘โอดิปุส’ คำตอบของเขาก็คือ ‘บุรุษ’ สัตว์โลกที่คลานสี่ขาเมื่อ
เยาว์วัย เดินสองขาหลังตรงเมื่อเติบโตใหญ่ และใช้ไม้เท้าเป็นขาที่สามยาม
ชรา เมื่อได้ฟังคำเฉลยอันอ่อนโยนของโอดิปุส สฟิงซ์ก็ทิ้งตัวดิ่งลงพื้นฆ่า
ตัวตายตามทีลั่นวากา

ภายใต้ความน่าเกลียดน่ากลัวนั้น คำถามอันโหดร้ายของสฟิงซ์พุด
ถึงความเชื่อมต่อระหว่างบุรุษกับการเดินได้อย่างลึกลับซึ่งแยกย่อย คำว่า
‘บุรุษ’ ในปริศนานี้หมายถึงสตรีด้วย ซึ่งได้นิยามมาจากความสามารถ
ในการเคลื่อนไหว สฟิงซ์เป็นสัตว์สี่ขา (มันจึงอาจรู้สึกอิจฉา) บุรุษซึ่งเป็น
สัตว์สองขา เราจึงประจักษ์ได้ว่ามันเป็นประโยชน์ทั้งในทางเทววิทยาและ
การปฏิบัติ นอกจากนี้บุรุษยังเป็นอะไรอื่นได้อีก บุรุษคือคนที่ชอบเดิน รถ

เซ็นเด็ก คนเดินถนน และเมื่อเป็นคุณยายเป็นเด็กอ่อนที่กำลังโยกย้าย สะโพกด้วยมือและเข่านุ่มนิ่ม มือหนึ่งวางบนโซฟา คุณกำลังทำสิ่งที่มากกว่าการพยายามหิบบนหมอนบึงกรอบในจานของแม่ คุณกำลังเข้าร่วมชาติพันธุ์ของมนุษย์อย่างแน่แท้

ไม่ใช่เพราะว่าเด็กอ่อนต้องการที่จะคลาน แต่มันเกิดขึ้นเอง เช่นเดียวกับการกำเนิดที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ประมาณสิบสองเดือน และเช่นเดียวร่างกายของแม่ที่เหมือนกับตั้งนาฬิกาปลุกตอนออกแรงเบ่งทารกให้ลืมตาดูโลกจนแทบจะไม่ได้ใส่ใจเจตจำนงของตัวเอง ไม่มีอะไรสามารถยินยอมให้การเร่งเร้าที่จะยืนและเคลื่อนไหวมีพลังมากไปกว่าตัวทารก พลังกำลังนั้นเปรียบได้กับตอนที่พระเยซูทรงชุบชีวิตให้ลาซารัสฟื้นขึ้นมา ยืนและเดิน ในช่วงเวลานั้นเด็กอ่อนพยายามใช้กล้ามเนื้อและพยายามประคับประคองการเคลื่อนไหวของตัวเองให้ดีที่สุด แต่การเร่งเร้าบนพื้นโลกมาจากสิ่งที่อยู่เหนือกว่านั้น ร่างกายจำเป็นต้องเจริญเติบโตไปตามชีวภาพ พัฒนาไปเป็นรูปร่างใดรูปร่างหนึ่ง ไม่ว่าเด็กอ่อนจะอ่อนแอปานใด ยิ่งล้มบ่อยเท่าไรก็ยิ่งเดินได้เร็วขึ้นเท่านั้น เว้นเสียแต่ว่าเด็กอ่อนจะมีข้อบกพร่องใดเกิดขึ้น ไม่เช่นนั้นก็หยุดไม่อยู่จริง ๆ

ลองคิดว่า ถ้านั่นคือพลังกำลังของการเดินที่คุณต้องต้านทานให้อยู่ ซึ่งคุณไม่เคยเรียนรู้เกี่ยวกับมันก่อนเลย นอกจากการรับประทานฝุ่น และการสูญเสียการควบคุมร่างกายในแนวดิ่ง มันก็คือการสูญเสียมิติทั้งหมดนั่นเอง ซึ่งคุณจะพบว่าตัวเองอยู่ที่ชั้นต่ำสุดของชั้นบันไดสวรรค์ บางทีเราก็นึกสงสัยไปว่าแรกเริ่มเดิมทีงู (ปีศาจจิ้งจอก) ในสวนสวรรค์แห่งอีเดนเคยเดินตัวตรง แต่ถูกสาปให้ต้องเอนก้มเลื้อยโทษฐานที่ล่อลวงอีฟ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่าพญานาคผู้เต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม

กลับมีรูปร่างที่ดำต้อยกลายเป็นหนอนผู้ถ่อมตน และหากว่าพญางูซึ่ง
อยู่ชั้นล่างของชั้นบันไดเป็นอาณาจักรของสิ่งมีชีวิตเลื้อยคลาน บันไดชั้น
ถัดไปกลายเป็นสามารถเดินได้ บันไดชั้นที่สูงขึ้นไปจะต้องพิเศษมาก
การเดินไม่เพียงนิยามความเป็นมนุษย์ แต่ยังบอกถึงความเหนือกว่าซึ่งมี
อะไรที่มากกว่าการยกระดับทางกายภาพเป็นความสำเร็จทางระดับความ
สูงที่สามารถยืนขึ้นพูดได้ใกล้กับพระเจ้ามากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้อง
กับความห่างไกลจากสัตว์โลกด้วย ซึ่งความสูงของศรีษะมนุษย์ขณะยืน
กลายเป็นสัญลักษณ์ระหว่างโลกกับสวรรค์ เมื่อท่านผู้นั้นเริ่มเคลื่อนไหว
มิติที่พิเศษด้วยการก้าวเดินก็เท่ากับว่าได้แลกของขวัญแห่งเสรีภาพแล้ว
เสรีภาพที่มีใช้เพียงภูมิศาสตร์แต่เป็นวิทยาศาสตร์ การเดินได้มอบโอกาส
ของการสำรวจโลกใหม่

แต่กระนั้นยังมีสิ่งที่ดีกว่าทั้งการคลานและการเดินตามลำดับขั้น
ของบันไดสวรรค์ ซึ่งก็คือการบิน ไข่แล้ว การเดินพิสูจน์ให้เห็นถึงความ
มีอิสรภาพ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอันหลากหลายซึ่งต่ำกว่าเทวดาผู้เหาะเหิน
เดินอากาศมาเย้ยหยันบุรุษและปีศาจตามลำดับ แม้ว่าการเดินจะทำให้
เราสามารถเดินทางท่องโลก แต่มันก็ผูกมัดเราไว้ ดังนั้นจึงเกิดบุรุษแรก
ในสวนแห่งไซเคะตาอย่างอดัม ซึ่งหมายถึง ‘ดินลูกรัง’ มีนัยว่าบุรุษผู้มา
จากดินซึ่งควบคุมความอหังการแห่งความเมตตากรุณา นอกจากนี้คำว่า
‘มนุษย์’ ยังหมายถึงการคืนกลับสู่ดิน เท้าของบุรุษที่ยังคงติดดิน สื่อถึง
ความพิเศษที่เพียงพอแล้ว สิ่งที่อยู่เหนือขึ้นไปกว่ามนุษย์และทำให้เขาอยู่
ในที่ที่ควรอยู่เรียกว่า พุทธิ (putti) ซึ่งล่องลอยอยู่ในดวงดาวแห่งความสุข
พ้นจากภาระของเสรีภาพในการเดินของมนุษย์ซึ่งเปรียบเทียบกับความไร้
ขอบเขตของเราเองก็น่าจะเป็นอิสระจากการเดินตามกันเป็นลูกโซ่

แต่สำหรับเทวดาองค์หนึ่ง การบินได้กลับเป็นภาระในขณะที่การเดินทางได้เป็นเรื่องน่าอิจฉา ผมกำลังนึกถึงภาพยนตร์เยอรมันเรื่อง *ปีกแห่งปรารถนา (Wings of Desire)* ที่สร้างในปี ค.ศ. 1987 เป็นเรื่องของเทวดาผู้ตกหลุมรักมนุษย์เดินดิน และปรารถนาจะกลับมายังโลกเพื่อจะได้อยู่กับมนุษย์สาว แต่ผลหลังจากนั้นไม่ใช่เพียงแค่ความรัก การถูกผูกมัดบนโลก กลับมอบผลตอบแทนในสิ่งที่ไม่สามารถมีในสวรรค์ นั่นคือการมีอารมณ์ที่ซับซ้อนไม่สมบูรณ์เช่นมนุษย์ ยกตัวอย่าง ถ้าคุณสามารถบินได้เหมือนเทวดา ก็ไม่ต้องกลัวว่าจะร่วงหล่น ในขณะที่มนุษย์อย่างเราต้องหัดเดินและล้มหลายต่อหลายครั้งด้วยความพยายาม พวกเราจึงต่างจากเทวดาชนิดน้อยในเรื่องของความรู้สึกถึงคุณค่าอย่างแท้จริง สำหรับมนุษย์อย่างเรา การเดินคือการเอาชนะการล้มหัวทิ่มและลื่นล้ม เอาชนะแรงโน้มถ่วงโลกและแรงตอบโต้สิ่งที่พวกเราจำเป็นต้องพิชิตให้ได้ ในขณะที่เทวดาสามารถบินร่อนลงสู่พื้นได้อย่างปลอดภัยสง่างาม การเดินทำให้เรายึดแน่นกับโลก และนั่นเองที่มนุษย์บางคนรู้สึกพึงพอใจ

ยิ่งไปกว่านั้น ทั้งๆ ที่เทวดาสามารถซ่อนเร้นกาย ปรากฏให้เห็นเพียงแวบ หรืออันตรายหายไปในอากาศได้ แต่การเดินทางที่วิ่งร่อนรอไขว่ ก้าวแรกของเด็กอ่อนในความหมายทั่วๆ ไปคือสัญญาณของการเริ่มต้นเดินทางซึ่งเคลื่อนไหวไปในทิศทางเฉพาะซึ่งไม่สามารถทำได้สำเร็จและยังมีข้อจำกัดเฉพาะของพัฒนาการ การไปในที่ที่เทวดาไม่เคยไป และเมื่อไหร่ที่คุณเรียนรู้ที่จะเดิน นั่นคือคุณกำลังประทับที่อยู่ของคุณบนผืนโลก ชีตเขียนลายเส้นของตัวเองลงสู่พื้นดิน โซรา เนียล เฮิร์สตัน (Zora Neale Hurston) นักบันทึกเหตุการณ์ชาวแอฟริกัน-อเมริกันผู้ยิ่งใหญ่ได้เขียนชื่อลงในหนังสืออัตชีวประวัติของตัวเอง *รอยฝุ่นบนถนน (Dust*